

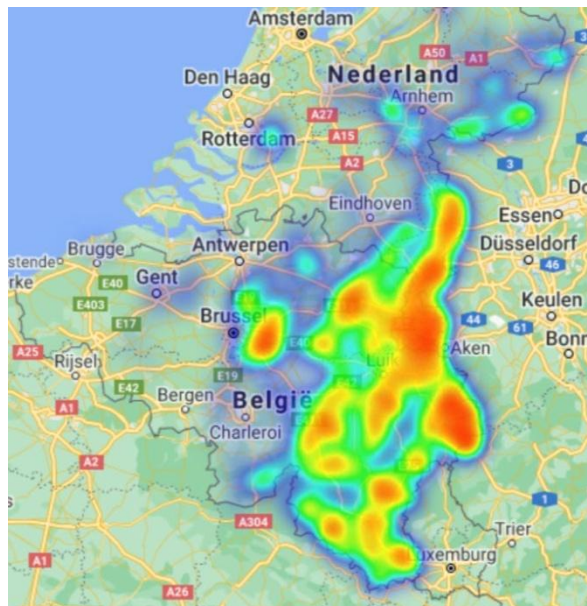

Kraanvogels over de Groote Heide, 18 februari 2021 (Wim Deeben)

Sensationele doortrek van Kraanvogels in februari 2021

Tom Heijnen

Wie geïnteresseerd is in Kraanvogels doet er goed aan om net als Connie de facebook-pagina *Kraanvogeltrek over België en Nederland* (facebook.com/kraanvogeltrek) te volgen. Als in een spannend boek wordt de Europese Kranentrek in voor- en najaar beschreven en met kaartjes verduidelijkt. Zo ook van het (vroege) voorjaar van 2021.

Heatmap van de doortocht van Kraanvogels over België en Nederland op zondag 21-02-21 (bron: facebook.com/kraanvogeltrek)

De Kranentrek kwam dit voorjaar extreem vroeg en massaal op gang en een sterke zuidoostelijke wind in Noord-Spanje en Zuid-Frankrijk zorgde er voor dat tienduizenden Kraanvogels westelijker uitkwamen dan gewoonlijk. In Nederland culmineerde dat in een grote aantallen overtrekkende vogels in het zuidoosten van het land op 20 en 21 februari (zie kaartje).

Vogelend Nederland trok er dankzij de Kraanvoorzichten op de facebookpagina massaal op uit en de waarnemingen die zo verzameld werden maakten dit korte overzicht van de doortrek in de Kempen mogelijk.

Het voorspel

Voorafgaand aan de piek op de 20^e en 21^e februari trokken al wat Kranen door de Kempen, met 400 ex op 18 februari. In “normale” voorjaren zou dat al een erg leuk aantal zijn, maar nu was het slechts een piekje, als opmaat voor het grote werk.

Dinsdag 16 februari

Op de telpost Loozerheide werd een eenzame doortrekker opgemerkt.

Woensdag 17 februari

Het aantal doortrekkers op de telpost Loozerheide verdubbelde naar 2 exemplaren. Op de Maaierheide bij Bergeijk foerageerde een onvolwassen vogel op een maïsakker (vlakbij een groepje Wilde Zwanen) en open grasland.

Donderdag 18 februari

Over de Strabrechtse Heide werden diverse groepen doortrekkers gezien waaronder een groep van naar schatting 100 ex. Er waren in totaal 8 waarnemingen die (rekening houdend met mogelijke dubbelingen) betrekking hadden op tenminste 300 ex. Verder werden groepen opgemerkt boven

Deel van een groep van 36 Kraanvogels op de Strabrechtse Heide, 18 februari 2021 (Mirian Sweegers)

de Malpie en het Soerendonks Goor waardoor het totaal aantal doortrekkers deze dag uitkwam op zo'n 400 vogels.

Vrijdag 19 februari

Er werden slechts drie vogels gezien, nl. op de Maaijerheide waar de onvolwassen Kraan nog steeds aanwezig bleek te zijn, en de Loozerheide waar 2 vogels naar het ZW vlogen.

Kraanvogel en Wilde Zwaan op de Maaijerheide, 19 februari 2021 (Tom Heijnen)

De climax

Toeval of niet, uitgerekend in het weekend barste het los. Vogelaars moesten zaterdag wel geduld hebben want de doortrek begon pas in de namiddag los te komen en dan ook nog vrijwel uitsluitend in de zuidoostelijke Kempen. Ook op zondag was het hoogtepunt vanaf de namiddag maar wie geduld en een beetje mazzel had kon forse aantallen zien.

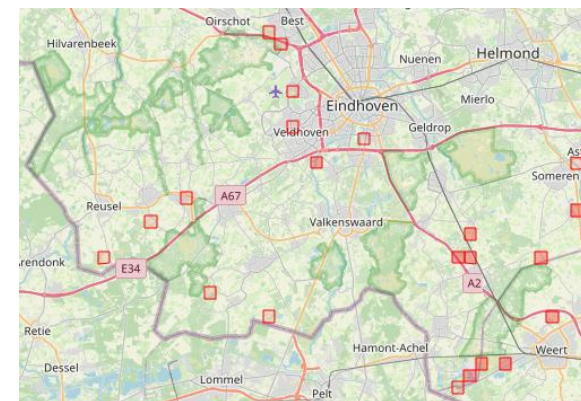
Zaterdag 20 februari

Hoewel de eerste doortrekkers al om 8:15u werden opgemerkt was het in de ochtend en begin van de middag heel rustig met in totaal slechts 124 ex. Daarna begon de doortrek op gang te komen. Tussen 15:30 en 19:00u trokken zo'n 3.200 vogels verdeeld over zo'n 23 groepen over, met als grootste groep 400 ex. Na 19:00u werden nog drie groepjes gezien. Het dagtotaal bedroeg ca 3.300 doortrekkende Kranen.

Deel van een groep van 145 Kraanvogels over de Heuvelse Putten, 20 februari 2021 (Wim Deeben)

Vrijwel alle vogels werden in de oostelijke Kempen gezien, ten oosten van een denkbeeldige lijn van Soerendonk naar Mierlo. Ten westen van deze lijn werden wel wat doortrekkers gezien (zie kaart hierna) maar het betrof steeds lage aantallen met in totaal 375 ex.

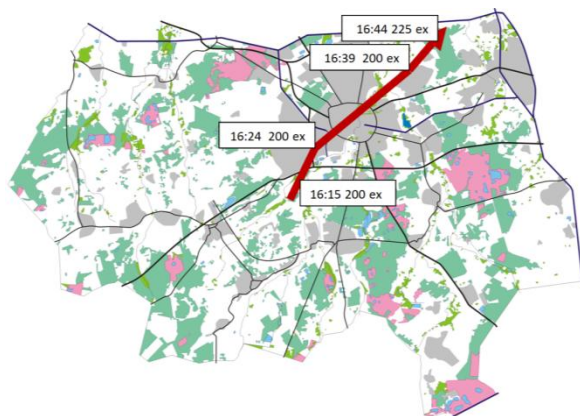

Kraanvogelwaarnemingen per 1km-hok op 20-2-2021 (waarneming.nl)

Zondag 21 februari

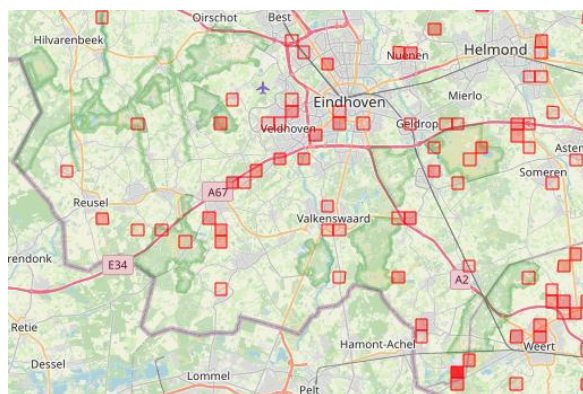
In de ochtend en begin van de middag werden al een paar flinke groepen gezien (in totaal ca 790 ex met als grootste groep 320 ex) maar de hoofdmoot passeerde pas vanaf 15:25u. De doortrek ging tot in de avond door met vanaf 15:25u in totaal ca 4.550 vogels verdeeld over zo'n 55 groepen, met als grootste groep 440 ex.

Het dagtotaal bedroeg ruim 5.300 ex met daarbij de kanttekening dat dit een schatting is. Het viel nl. niet mee om dubbelingen eruit te halen. Enerzijds omdat waarnemers het aantal vogels in een groep vaak heel verschillend inschatten en anderzijds omdat er bij de analyse inschattingen zijn gedaan over vliegroutes op basis van locaties en tijdstippen.

Op dit kaartje is te zien hoe vier waarnemingen geïnterpreteerd zijn als één groep. Deze groep vloog gemiddeld 30km/uur (15 km in 29 min.)

Er werden aanzienlijk meer vogels in de westelijke Kempen gezien dan gisteren (zie kaartje hieronder) met in totaal zo'n 1.260 Kranen ofwel 23% van het dagtotaal. Bij Eersel werden 's middags ca 200 ex aan de grond gezien.

Kraanvogelwaarnemingen per 1km-hok op 21-2-2021 (waarneming.nl)

Het naspel

Maandag 22 februari

Zo plots als de doortrek losbarstte, zo plots kwam ie ten einde. Verspreid over de dag werden enkele groepjes gezien tot 80 vogels in één groep en 233 ex in totaal. Hiervan werd 40% in de westelijke Kempen gezien.

Groep van 21 Kraanvogels over de Malpie, 22 februari 2021 (Wim Deeben)

Dinsdag 23 februari t/m dinsdag 1 maart

Op een groepje nachtelijke doortrekkers in de nacht van 23/24 februari en twee minigroepjes met in totaal 11 ex op 1 maart na werden in deze week geen Kranen meer waargenomen. Dat hing samen met een periode van tegenwind en ZW-wind. De resterende Kraanvogels in Noord-Spanje en Zuid-Frankrijk (nog altijd meer dan honderdduizend vogels) schoten eerst maar langzaam op, en nadat de wind draaide en uit het ZW kwam passeerde een deel van de vogels vervolgens oostelijk van ons land.

Vier van de 122 Kraanvogels over de Visvijvers Valkenswaard, 2 maart 2021 (Tom Heijnen)

Woensdag 2 maart

Door het draaien van de wind naar Z en ZO kwamen toch nog groepen Kraanvogels over de zuidoostelijke helft van Nederland. In de Kempen ging het in totaal om zo'n 260 ex waaronder een groep van 122.

Behoorlijk veel en extreem vroeg

Steeds meer Kranen

Het aantal Kraanvogels in Europa neemt nog steeds toe. Dat is niet alleen goed voor de soort, maar ook voor ons als vogelaar want er is bijna niets mooier dan een groep Kraanvogels te zien en te horen! In totaal zagen we dit voorjaar zo'n 9.000 Kranen in de Kempen.

In de vorige eeuw waren de aantallen voorjaarsstrekken veel kleiner. Het voorjaar van 1976 was het enige met noemenswaardige aantallen en zelfs dan ging het om slechts ca 1.000 vogels. Het aantal vogelaars en meldingen was destijds wel aanzienlijk kleiner dan nu het geval is.

In het voorjaar van 2011 werden voor het eerst grotere aantallen gezien: volgens waarneming.nl in totaal 5.730. Andere goede voorjaren waren 2013 met 10.400 ex, 2014 met 8.660 ex en 2018 met zelfs 12.440 ex (let op, in alle gevallen zijn dit totalen inclusief mogelijke dubbelingen). In de tussenliggende jaren werden tientallen tot honderden Kranen gezien.

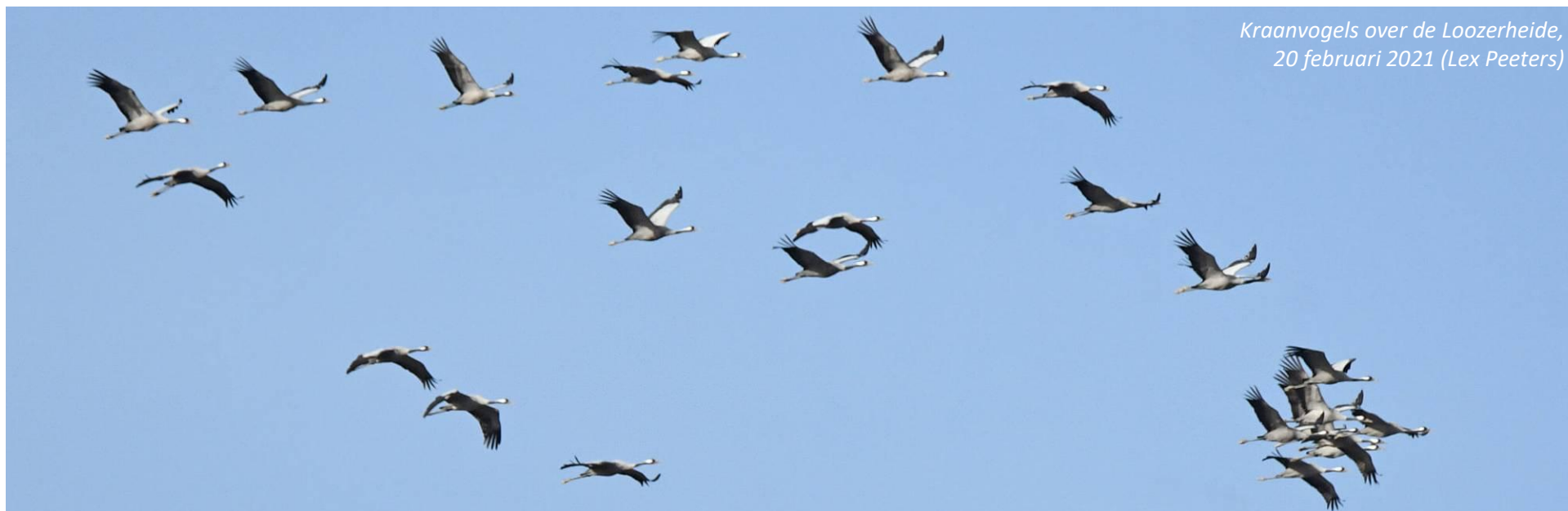
De grote jaarlijkse variaties hangen samen met overheersende windstromen tijdens de trek, wat op facebook.com/kraanvogeltrek heel goed wordt uitgelegd.

Steeds vroeger?

De piek van de doortrek lag dit voorjaar op 20-21 februari. Dat is extreem vroeg. Op facebook.com/kraanvogeltrek wordt

vermeld dat de doortrekpiek in de Lage Landen 50 jaar geleden ergens tussen 15 en 20 maart lag, en dat de doortrek sindsdien steeds eerder was met een versnelling in de afgelopen vijf jaren. Zien we dit beeld ook in de Kempen? We pakken de jaren met wat grotere aantallen er even bij. In 1976 werd het gros van de doortrekkers in de periode 5-11 maart gezien. In 2011 was de piek op 7-8 maart en in 2013 4-5 maart. Voorjaar 2014 was opmerkelijk omdat er toen twee pieken waren, eentje op 24 februari en de ander op 9 maart. In 2018 was de piek op 4 maart.

Een duidelijke trend van vervroeging van de voorjaars trek is niet in onze gegevens terug te vinden, al is wel duidelijk dat de voorjaarspiek dit jaar de vroegste ooit was.

*Kraanvogels over de Loozerheide,
20 februari 2021 (Lex Peeters)*

